

žena je morala umreti in takó jo je Bog rešil vseh nadlog, težav in béd. Ljudjé so z glavami majali in rekli. „Še ženo je pod zemljo spravil!“ Odkar je skopuhova žena umrla, šlo je pri njem vse narobe. Da bi si jezo utolažil, začel je v krčme zabajati in gospodarstvo zanemarjati. Kos za kosom svojega posestva je začel prodajati, a naposled je pobral še to, kar je imel ter je odšel iz naše vasi, da se ogne sramoti. Nihče ni vprašal po njem in tudi ni nihče znal, kam je šel, samo Boštjanovi, katerim je hišo prodal, v katerej še dandanes stanujejo, znali so, da je odšel tjà nekam na Nemško.

Preteklo je nekaj let; več ljudi v naši vási se je preselilo na drugi svet — Bog jim daj večni mir in pokoj — in drugi so jih nadomestili. Tudi jaz sem odrasla, nisem več gonila živine na pašo in tudi nisem več opravljala otročjih opravil, bila sem že odrasla ženska. Na skopuha smo že malo ne vsi pozabili, samo pri Boštjanovih so še mislili nanj, ker so mu bili še nekaj na hiši dolžni. Če je pa Boštjana kdo po skopuhu vprašal, z ramami je zmajal in dejal: „Bog si ga znaj, kje je? menda ga že zemlja krije. Če ga skorej ne bode od nikoder, plačal bodem s tem, kar mu sem še dolžan nekoliko sv. maš, da bi mu Bog grehe odpustil.“ — Bilo je neke nedelje popóludne in otroci so zagnali velik krik pod našo lipo. Prišel je namreč po poti razcapan berač ob lesenej nogi. Nikogar ni odgovoril, nego naravnost je šel k Boštjanovim. Boštjana ni bilo domá, a žena si je mislila, da starec vbogajme prosi, ponudi mu kos kruha, ali mož ga noče vzeti, nego nasméhne se in v očéh mu zaigrajo solzé. V tem tudi Boštjan pride, kateri takó spozna nekdanjega hudobnega — skopuha. Ali za Boga kakšen je bil! raztrgan in umazan, da ga je bilo komaj poznati. Za dolg, ki mu ga je bil Boštjan dolžan, izvolil si je, da bo nekoliko dni pri njem živel, a potlej bo šel zopet s trebuhom za kruhom. Ali Bog je drugače obrnil; skopuh ni dolgo živel na ónem kraju, kjer je toliko hudobnega storil; umrl je menda od žalosti. Majhen lesen križ so mu postavili na grob in Boštjanov oče so zapisali nanj besede: „Bogastvo je minljivo!“ Pa tudi ta križec ni stal dolgo na skopuhovem grobu, podrl se je in trava se je zarasla po grobu, ki stoji zapuščen ter se nihče ne briga zanj.“

Takó je pripovedovala Martinova bábica; ali tega nihče niti opazil ni, da so otroci pozabili na koščice z odprtimi usti jo poslušajoč; a Ivanek se poslovil ter otide domóv v toplo posteljo, kjer se mu je vso noč sanjalo o bogatem skopuhu, ki je naposled takó ubožno umrl.

Rad je hodil k Martinovim, kjer je bábica vselej kaj lepega povédati znala.

Janko Zagorski.

—*—

Ptičice v snegu.

do jih ne pozná teh pri nas prezimovajočih ljubeznjivih, drobnih živalic, ki nas že od spomládi, od ónega časa, ko je prvo listje pognalo iz drevesnih vej, razveseljujejo s svojim mičnim petjem, v sladko pesen izlivajoč óna čutila, kákersne čuti njih drobno srcé? Takrat so imele te drobne ptičice pač dosti dela, da bi si poiskale pripravnega mesta v svojo naselitev, da bi svoja prebivališča in gnezda obvarovale tujih prišlecev, da

bi svoje pravice, katere si so v dolgem zimskem času z mnogimi težavami, bēdo in mrazom priborile, obvarovale. In ta žalosten čas je zdaj pozabljen; pozabljen, kakor marsikateri veseli, pogumni in delavni tovariš, katerega je ostra zima s svojim ledom, snegom in mrazom pokopala. Novo, mlado vzpomladansko življenje se je pričelo, cvetoča zemlja, svojih spon rešeni potok, gorko solnce in tuji pevci pripovedujejo o tem in ljubeznjive ptičice naše domovine: sinice, strnadi, žolne, kósi, stržki, zēbe in kakor se vse imenujejo, sodelovale so, kolikor so mogle, pri tej veselej prenovitvi vzpomladnega življenja. Vrh tega so imele še nekaj družega, mnogo važnejšega delati. Poznale so na tanko vsako boléhno mesto v vrtu in gozdu, znale so, kje je kako drevo zbolelo, kje se je kako društvo metuljnih ličink v jeseni poskrilo, kam je kak prēlec svoja jajčeca skril; ob kratkem: po vseh drevesih in po vseh grmih so plézale, iskale, kljuvale, snažile in čédile od jutra do večera.

In potem so prišli še otroci v hišo. In zdaj jim je bilo še za té skrbeti ter jim žuželk, črvičev in gosenic nabirati, tjà do poletja, — in še dljè, dokler ni sadje dozorélo, tjà do jeseni, ko so prvi rumeni in orudéli listi po drevji viseli in se je gosta megla zvečera in jutraj leno po dolinah vlegla.

Iz začetka se jim je zdelo to prav prijetno delo. Solnce je v vsej svojej čarobi vzhajalo izza zelenega gozda, po travi in zeliščih se je blestéla srebrna rōsa in slana. Predigra ostre zime je bila takó lepa in prijetna; miza je bila bogato obložena, bēzgove in jerebičine jagodice so visele po vejicah, drén je bil polhen črnega sadja, osátovo seme je dozorélo, tu in tam je letel še kak pajček ali kakov hróst okolo póludneva preko hrpavega travnika ali golega strnišča, in iz vlažne, mehke zemlje se je še lahko kaka rujava in dobro spitana ličinka izvlekla.

A polagoma so prišli drugačni dnēvi! Rujavi, témni oblaki so se privlekli čez dolino, vihar jih je prignal ter ruval grme in stare bukve in smereke, upogibal je mlada drevesca do tál. In vse se je ustrašilo; suha steblica in bilke na tléh in ovenélo listje po vejah. Vse se je poskrilo in zbežalo, tuji pevci proti jugu, domači v gozd, drobna golázen v zemljo. Vse se je poskrilo, kamor se je znalo in moglo. Tudi zlato-rudeči listi z dreves so se zgubili pred viharjem, in gozd je zdaj stal gól in prazen, niti jedna vejica, niti jeden vrh ne pripoveduje več od nekdanje pomladne krasote. — In zdajci pade sneg. Iz začetka v majhnih nežnih zvezdicah, potem v vedno večjih kósmih, prav počasi, prav tiho, vedno več, vedno gostejši, zmirom težji; najprej pokrije zemljo, travnike, njive; potem obvisi po grmovji ter pokrije óne rujave in črne jagodice, naposled pokrije vse vrhove in veje ter zasuje óno malo, zapuščeno pomládno gnezdice, ki je ondu gori viselo.

Skozi sneg in veter, sredi vrtečih se snežink leti tičeje krdelo jutraj na vse zgodaj iz gozda tjà v dolino pogledat, kje bi se dobilo kaj za prazen želodček. Previdno preiščejo te drobne živalce vse znane prostore, kjer so nekđaj obilo zajutreka našle, vrtno ogrado pri zadnjem hiši, staro jablano z njeno grčasto, razpokano skorjo, vlažne bregove pri potoku. Sinice, stržki, brglezi in druge ptičice so zdaj v velikej stiski. Hitro plézajo prve od veje do veje, zgoraj, spodaj, čisto od zunaj na koncu, zdaj zopet bolj noter, tik pri deblu, povsod tolčejo, kljujejo, iščejo in iščejo, a sneg pada na njé in

zakrije vsako odluščeno mesto, in zasiplje bolj in bolj vsak košček skorje, ki so si jo drobne siničice odluščile. V tem smuka kraljiček po plotéh in brglez ob deblih. Oba letata vedno hitreje gori in doli, dokler tudi ona ne spoznata, da je neusmiljena zima zemljo in skorjo naredila mrzlo in trdo in da tukaj jima ne bode plačila za njiju trud in delo.

In leteli so dalje; iz začetka še precej veselo žvižgajoč, kakor bi hoteli drug drugemu prigovarjati, da naj ne izgubé poguma, upa in srčnosti.

Z večera so postali nekako bolj tihi. Solnce se je skrilo za gorami, a sneg je naletaval še v večjih in gostejših kôsmih. Vsi ti mali letalci so postali trudni. Ne ostaje jim družega nego poiskati si svoja ležišča. Ta si poišče prostorček pod kako z mahom pokrito vejo, óni zopet čumnato v kacam starem, strohnelem duplu, a mnogi kak s snegom pokriti grm, ki stoji ondu kraj gozda. — Tu sedijo zdaj drug pri drugem, kožušček razšopirjen, glavico skrito, želodeček prazen. Žolno slišimo še v poznem mraku razbijati v gozdu in kljuvati, a vrane pojó nestrpljivo svojo nočno pesen. Zdajci nastane grôbna tišina, in gladna ptičja družba zaspi tresóč se od gladi in mraza. A sneg pada neprenehoma, od ure do ure, od večera do pôlunoči in od pôlunoči do ranega jutra in potem še ves dan in zopet vso noč, in ko slednjič preneha padati, bilo je že vse zasuto, vse pokopano, travniki, grmi, seme, vse je bilo izgubljeno za malo tičje krdelo.

Ptičice so toraj začele potovati od vasi do vasi, od hiše do hiše, brez prebivališča, brez dela, brez jedí, kakor trôpa zmrzujočih gladnih beračev. Kaj jim pomaga, da so vso pomlad in poletje tako pridno pomagale ljudem po vrtilih, poljih in gozdih? Kaj pomaga malej sinici, da je okolo 40.000 žuželk to leto raz grmovja in drevja pobrala? Kaj jej pomaga, da je na milijone sadóv, cvetic in listov otela škodljivega mrčesa? Zdaj je vender uboga beračica brez gorkega stanovanja — pomanjkanju in poginu izpostavljena.

Hitro nadaljuje krdelo ptičje svoje potovanje. Skrb za življenje jih žene črez hribe in doline, od jednega travnika, od jednega potoka do družega; pri vsacem skednji, pri vsacem gnojišči se ustavijo; ali povsod leží sneg, pogosto od vetra visoko nametán in povsod jih čaka — bēda. Nekaj dni ostane potujoča družba skupaj, ali kmalu zmanjka z večera ali zjutraj zdaj tega zdaj ónega továriša izmed njih; vsaktere roparice prežé na te uboge stvarce; jastreb jih ugleda nad belo sneženo odejo, podlásice, kune jih zasledé v njih mrzlem, ubožnem prenočišči, mraz in vihar jim sledita povsod. Otrplost in obup se jih polastí. Tu in tam obsedí zdaj jeden zdaj drugi teh ubogih ptičkov pod kacim grmom ali na kacam mejniku ob cesti, razšopiri svoje gladko perje ter tiho zré za svojimi dalje potujočimi továriši. Sneg pada na njega, veter razsiplje bele snežene kôsme črez drobno ptičje truplo in v malo urah je globoko v snegu pokopan in pozabljen, kakor nekaj ur poprej njegov továriš, ki je še včeraj veselo z drugimi letal.

Tako jih štiri petine, dà — še celó devet desetín naših preljubih in pridnih delavcev na polji, v gozdu in vrtéh zaradi ostre zime pogine. Nihče ne vpraša po njih, nihče se jih ne usmili, in óni, ki so v poletji z veseljem in petjem zemljo polnili, zapadajo tiho in brez pomoči svojei osodi.

Po vsem odvrniti se to ne dá, a zdatno pomagati in jim olajšati njih pomanjkanje pa vender le moremo. Marsikateraj izmed teh nesrečnih živalic

leško pomagamo, ter jej življenje otmemo, ako le hočemo. V to ni treba drugega nego to, da na katem prostoru v vrtu, na polji ali kraj gozdov sneg pomečemo, kolikor je mogoče čedno, ter na ta prostor nekoliko zrnja, kuhanega krompirja, krušnih drobtin i. t. d. nasujemo. Tak prostor lahko s trnjevim vejami pokrijemo, da drobne živalce pred njedami in družimi živalmi obvarujemo. Na naših oknih lahko napravimo majheno desko, na njo potresemo nekoliko zrnja ali denemo lonček semenja, kak kosce mesa, prerezano jabolko, ali kaj takega, kar je ubozim ptičicam v živež in — oteli smo jim življenje!

Zima mine, vesela pomlad pride, in še dolgo potem, ko cvetice najlepše cvetó, pridejo te živalce na okno ter se za gostoljubnost, katero so po zimi tu pri nas uživale, z marsikatero veselo pesenco zahvaljujejo.

Poslovenil Tone Brezovnik.

— x —

Pri studenci.

Hvala tebi, lepa hvala!

Vrla déklica si ti;

Piti vode si mi dala,

To se meni dobro zdí.

Tujca si me zapazila,

Ki pod lipo se hladim,

K meni s kúpico stopila,

Da si željo pogasim.

Nij posebno to darilo,

Néma srebra ni zlatá;

Vender me je veselilo,

Ker ti šlo je od srcá.

Ti si déva sramežljíva,

Tvoje lice je rudnó;

Dúšo krótko ti zakriva

V tla povéšeno okó.

Zdrava, sréčna mi ostáni,

Jaz odhájam v daljni kraj;

Blagodéjnost si ohráni,

Kákeršna krásí te zdáj!

Fr. Krek.

— x —

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Gazele ali antilope.

Najbliže soródnice naših divjih koz so gazele ali antílope, ki dirjastijo po afrikanskih in azijatskih stepah in puščavah. Skoro ni mogoče si misliti lepše in živáhnejše živali od lehkonožne gazelice. Arabci v svojem bogatem in bujnem jeziku ne vedó, kako bi pristojno opisali njeno lepoto, ljubkost in veselost; posebno iz njenega lepega mirnega očesa se domišljivemu Arabcu sveti zgolj krotkost in nedolžnost. Čujmo, kako nam naš sloveči prof. gosp. Fr. Erjavec popisuje te živali v svojej knjigi: „Domače in tuje živali v podobah.“ On pravi:

Gazela je srnje velikosti, samo mnogo tenša in gibkejša je, proti njej je srna celó okorna in neukretna. Dlake je gladke in svetle, po hrbtu rujavkaste, po bokih sivkaste, ki se na trebuhu prelije v čisto belo. Rep je kratek, na koncu čopast. Samec in samica nosita lirasto ukrivljene rogé.

Gazela je dobročudna, miroljubna in boječa, a zraven tudi bistrourmna in oprezna žival, ki živi rada v družbi. Pase se samo po dnevi, najrajše zjutraj za blada in proti večeru, ob hudej vročini leži rada v senci in pre-